

Alle Helgen 2017. Matt 5, 1-12

Lad os bede: Kære himmelske far, tak for årstidens smukke farver og blæsten der samler bladene i bunker. Lær os at tage glæden over jordens skønhed med os inden dørene, så vi også ser skønheden i det, der binder os sammen som mennesker. Gør os mildere med årene og glade med dem, vi deler livet med, i taknemmelighed for det, vi har. Giv os mod på at forandre det i os vi kan, når vi opdager, hvad det er, der skal til. Amen.

Der er noget smukt ved Allehelgen. Der er vemod, men også en vis skønhed i det at mindes. Der er savnet, men der er også glæden over, at der var nogen at miste. Bag ved en sorg ligger der en kærlighed, som man ikke mister, men som forandres og over tid bliver til en del af ens liv. Den kommer til at høre til den del, man ikke helt forstår eller kan overskue, mens man står midt i det. Men sidenhen er denne kærlighed/sorg med til at forme ens tanker om meningen med livet og hvad vi vil bruge den tid til, vi har. Man bliver klogere og stærkere, når tingene finder en plads i ens sind.

Ordene "Salige er..." hører til dem, man heller ikke lige forstår med det samme. De skal også finde en plads, for de passer jo ikke med det, vi umiddelbart oplever i verden. Der er bestemt ikke meget saligt ved at være hverken enfoldig, sørgende, offer eller fredssøgende her i verden. Det er en liste over taberne, der er tale om. Vinderne på de sociale medier og i politik og samfundsdebat er de smarte, de højtråbende, de usårlige, dem, som det bare kører for. Det gør det ikke for de sagtmødige eller de rene af hjertet. De får snarere tæsk eller

bliver overset. Nej facaden er det, det handler om. Man kan selvfølgelig også udstille sin offerrolle på Facebook eller i reality programmer og score points på det - men jeg tror ikke, det kvalificerer til at falde ind under sagtmødige eller dem, der "hungrer og tørster efter retfærdighed".

Men hvad er det for en salighed, Jesus taler om i de her saligprisninger, som de hedder? Hvad er det, han prøver på at sige? Vi ved så meget som at det er indledningen til en tale, Jesus holdt på et bjerg ret tidligt i sit virke. Det var mens der stadig var rigtig mange, som fulgte ham og lyttede til ham og syntes, at her var noget radikalt nyt, som de ikke lige kunne slippe. Han sagde noget, de ikke var vant til at høre, og derfor stimlede de sammen om ham. Når han indleder talen med at kalde bestemte typer af personer eller uofficielle samfundsgrupper for salige, så kan det være enten for at provokere eller for at forberede en pointe som han har tænkt sig at udfolde senere. Der er noget poetisk over det, som en slags hymne eller prolog, og derfor hælder jeg nok mest til at høre saligprisningerne som en forudgribelse af en senere pointe.

Bjergprædikenen handler om mange ting. Fælles for dem er, at Jesus vil skærpe sine tilhøreres opmærksomhed. Han vil have dem til at se, hvor kæden hopper af, når mennesker fortolker Guds lov og vilje. Vrede, f. eks. Der er regler for hvilke handlinger, der er strafbare, når folk ryger i totterne på hinanden. Du må ikke slå ihjel, f. eks. Men problemet er ikke kun handlingen. Det er vreden i sig selv. Jalousi - ja utroskab er brud på en pagt, men det er ikke handlingen, der er

problemet, det er begæret og jalousien i sig selv. Almisser eller fattighjælp: samfundet kan og bør regulere den sociale solidaritet - men respekten for den, der modtager er det virkelige problem, hvis den ikke er der. Man kan tage det ene emne efter det andet i bjergprædikenen, og man vil opdage, at det, Jesus er ude efter, er det, der ligger bag ved handlingen, når vi mennesker agerer over for hinanden. Han vil ind til vores motiver, vores karakter, vores inderste værdier og drivkræfter. Når han begynder med saligprisningerne er det for at lade os vide fra starten, at det her handler ikke om samfundsorden og facaderne og hvem vi gerne vil være i andres øjne. Det handler om den, vi er, når ingen andre ser os.

Der er et udtryk på jysk, der hedder: "En kender ett folk i djer pæne tøj". Det betyder, at selv om man omgås endda ganske ofte og kender hinanden i sociale sammenhænge, så kan det godt være, at den person, man er bag hjemmets lukkede døre, når man er i sit hverdagstøj, slet ikke er den, som facaden viser, når man er i det pæne tøj. Måske er man smilende og venlig, når der er fremmede, og en tyrann over for sine nærmeste, når ingen andre er til stede. Måske er der nogle, hvor det går den anden vej: utilnærmelig, tavs, lidt tvær i sociale sammenhænge - men over for de nærmeste kærlig og nærværende. "En kender ett folk i djer pæne tøj"

I bjergprædikenen taler Jesus om os som vi virkelig er, før samfundsorden og sociale normer har sat grænserne for os. Vrede, begær, grådighed, misundelse, ja hele den klassiske liste over menneskets fatale synder er med. Men det hele står under den

paraply, som saligprisningerne sætter. Det gør bjergprædikenen til noget særligt - og til meget mere end den jødiske lov, som tilhørerne kendte så godt.

I vores tid vil de fleste mene, at mennesket er godt nok. Når ellers vi ikke bliver presset eller misledt af dårlige påvirkninger, så er mennesker gode nok på bunden. I vores tid er vi ikke meget for at betragte mennesket som andet end godt. Vi tager fejl, og vi falder for fristelser og vi opfører os dumt, ja - men ondskab, bevidst og destruktiv ondskab ser vi ikke i mennesket som sådan. Og samfundet kan og skal retlede den vildfarne og sørge for, at han eller hun bringes til at rette ind og finde sit rette, gode jeg frem, med pædagogik, medicin, opdragelse og den relevante straf, af hensyn til retsfølelsen. I den forstand er vi ikke meget forskellige fra de gode jøder, der stod og lyttede, da Jesus holdt sin bjergprædiken. Også de satte deres lid til loven over for det ulydige menneske. Men de missede pointen - og det samme gør vi, så længe vi bliver hængende i at gøre undskyldninger for det arme menneske.

Jesus vil have os til at se, hvad nåde er. Og man forstår ikke nåde, før man indser, at vreden og jalousien og begærligheden og alt det andet er med til at gøre os til dem, vi er, vi mennesker. Vi slipper aldrig af med det. Og når vi lærer at styre det enten ved egne kræfter og vilje eller med hjælp fra samfundet og opdragelsen, så er det kun overfladen, vi arbejder i. Vi kan lære at styre vores handlinger, men vreden og hovmodet og alt det andet lurker konstant.

Og det er så dem, vi er. Vi er dem, der har brug for nåde. Vi har brug for en vilje uden for os selv til at tilgive ikke kun handlingen men tanken bag og driften til handlingen. Den vilje har Gud, det er den besked, Jesus kommer med. Gud har viljen til at fylde os med nåde og gøre os salige, selv om vi er dem, vi er. Over for Gud behøver vi slet ikke det pæne tøj for at blive tilgivet, elskede og accepterede. Det er det nye. Det var det, de ikke kunne slippe, de, der fulgte Jesus.

Salige - ja det er altså de enfoldige, de sagtmodige, de sørgende, de rene af hjertet. Det er jo ikke noget, man kan se på folk, om de er. Og det er måske heller ikke noget, man er eller ikke er. Det er muligvis noget, man er nogle gange, mens man andre gange er noget helt andet. Mennesket er sammensat af en hel masse, godt og ondt imellem hinanden. Hvad vi IKKE skal gøre, er at bortforklare det og bilde os selv ind, at vi ikke behøver tilgivelse for det, vi er. Nåde kommer ind dér, hvor det ikke kun er handlingen, den er gal med, men mennesket selv. For lige præcis den, der ser det her i øjnene, er jo den sagtmodige, den enfoldige, den afmægtige, den rene af hjertet. Netop i den tilstand er vi salige og ydmyge over for Gud, som kender os og elsker os.

Nåde er, når man ikke har fortjent det, man får. Lige som børn ikke har fortjent deres forældres kærlighed og omsorg, har vi ikke fortjent Guds nåde og kærlighed. Vi tøjler vores onde handlinger, men det, der ligger bag, kan vi ikke styre. Det gode budskab er, at det ved Gud godt. Og dog er vi Guds børn.

Her ved Allehelgen mindes vi vore kære afdøde, ikke som helgener, men alligevel som salige, som man sagde i gamle dage om de afdøde. Salig bedstemor Mette sagde sådan og sådan. Der er nok også en vis sammenhæng i tingene, al den stund døden i hvert fald gør os så ydmyge over for livet som tænkes kan i materiel forstand. Vi har ikke noget med os, hverken hertil eller herfra. Og når det kommer så vidt, så bliver de fleste nok også mere ydmyge over for de åndelige ting med alderen. Men det først når det går op for os, at vi har brug for nåden, at vi finder den. Og det er en lang proces. Men Jesus viste os, hvad det handler om og hvad der er i det for os, og det er virkelig en gave. Amen.